

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32—, polletno
din 16—, četrtletno din 9—, ino-
zemstvo din 64—
Poštno-čekovni račun številka 10.603

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratov: Cela stran
din 2000—, pol strani din 1000—,
četrt strani din 500—, 1/8 strani
din 250—, 1/16 strani din 125—
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

Pred odločilnim dogodkom v naši državi

»Slov. gospodar« že nekaj časa ni poročal o poteku pogajanj za sporazum s Hrvati. Med predsednikom vlade g. Cvetkovičem in voditeljem hrvatskega naroda dr. Mačkom v Zagrebu v glavnih obrisih sklenjeni sporazum je sedaj tik pred zaključitvijo.

Vladni predsednik in dr. Maček sta se namreč domenila, da bosta rešila samo tista vprašanja, po katerih se danes da sporazum doseči, ostala pa, za katere čas še ni goden, bodo prišla na vrsto pozneje. Tudi razmejitve med bodočo avtonomno hrvatsko oblastjo zaenkrat še ne bo končna, ampak bo bodoča hrvatska oblast obsegala najbrž samo savsko in primorsko banovino, pa morebiti še nekatere druge kraje, kojih pripadnost ni sporna.

V zadnjem času so bili na delu v Božja-

kovini pri Zagrebu trije hrvatski in trije srbski profesorji za državnopravna, političnopravna in gospodarska vprašanja. Ti strokovnjaki so dovršili 19. VIII. glavni del svojega posla. Posvetovali so se o tem, kakšne notranje politične upravne zadeve naj srednja oblast odstopi Hrvatom, katere zadeve pa naj kot skupne pri drži sebi. Vse to, kar bodo Hrvati po tem sporazumu dobili, dobijo v okviru obstoječe ustave, ki se je zelo široko tolmačila.

Delo strokovnjakov je že na obeh straneh odobreno in ta teden je pričakovati odločilnih dogodkov. Dr. Maček je bil zadnje dni stalno v Zagrebu v neposrednem stiku z omenjenimi vseučilišnimi profesorji. V očigled velikemu in najvažnejšemu dogodku vlada na hrvatski in srbski strani najboljše razpoloženje.

Proslava 25 letnice prve zmage za Jugoslavijo

Dne 20. avgusta je poteklo 25 let, kar je bila mnogo močnejša in iz treh armadnih zborov obstoječa avstro-ogrska armada pod generalom Potiorekom poražena na Ceru v Srbiji od mnogo manjše srbske vojske pod poveljstvom že rajnih vojvod Radomira Putnika, Stepana Štepanoviča in generala Jurišiča. Cerska bitka je zahtevala na srbski strani mrtvih 240 častnikov ter 15.000 mož. Avstrijci so pustili na bojišču 30.000 mrtvih, 4.500 ujetnikov ter zelo mnogo vojnega materiala. Petindvajsetletnico prve zmage za Jugoslavijo so slavili zelo veličastno v Šabcu in na Ceru. Oddelek rezervnih častnikov je spremljal pred jubilejem stare srbske zastave 12 polkov, kateri so se udeležili zmagovite bitke na Ceru, iz Oplenca v Šabac. Sredi mesta je pozdravil zastave mestni svet z županom. Zastave je blagoslovil patriarh Gavriilo, nakar so jih izročili zastavonošem, bivšim cerskim bojevnikom, da so jih odnesli na Cer h glavni

proslavi 20. VIII. K srebrni obletnici se je zgrnilo krog spomenika srbskih junakov 30.000 ljudi, ministrski predsednik Cvetkovič s številnimi ministri, senatorji in poslanci. Od Slovencev sta prisostvovala proslavi minister dr. M. Krek in podpredsednik skupščine poslanec A. Mihelčič. Pripeljalo se je mnogo aktivnih in rezervnih generalov, častnikov, bojevnikov ter zastopnikov vseh mogočih organizacij. Obred spominske svečanosti je opravil patriarh dr. Gavriilo. Za patriarhom je govoril predsednik vlade, ki je posebno povdarjal besede: »Zapuščino cerskih junakov moramo braniti ponosno in odločno!«

Sledili so govori generalov, nakar je zaigrala godba državno himno. Po končanem polaganju vencev je bil prirejen mimohod čet mimo kr. namestnika dr. Radenka Stankoviča, predsednika vlade, generalov ter drugih odličnikov. Po končanih svečanostih na Ceru je bil prirejen številnim gostom v Šabcu slavnostni obed.

Dva velika tabora

V Slovenskih Konjicah se bo vršil dne 27. avgusta velik narodni tabor, kojega spored je: do 9. ure prihod skupin na zbirališče; ob 9.30 sprevod na taborišče; ob 10. uri sv. maša s pridigo; ob 10.45 pričetek zborovanja. Govorijo g. minister dr. Miha Krek (najbrž tudi g. minister Franc Snoj), g. senator dr. Schaubach in g. narodni poslanec Marko Kranjc. Tabor bo zaključen okrog poldneva s skupno pesmijo »Hej Slovenc!«. — Slovenjgoriški

kmečki tabor bo 3. septembra pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Začetek velike prireditve bo ob 9. uri dopoldne. To nedeljo bo blagoslovljen prapor Kmečke zveze, nato bo ljudsko zborovanje na prostem in igra »Slovenskega kmeta povest«. Govorili bodo: minister Franc Snoj, dekan Franc Gomilšek, poslanec Brodar in drugi gospodarstveniki. — Posetite oba tabora v največjem številu!

Kako bo kriza v Evropi rešena?

Človeštvo stoji pred težkim in za bodočnost odločilnim vprašanjem vojne ali miru. Damoklejev meč (Damoklej je bil Grk, nad čigar glavo je visel meč) visi nad človeštvom na tanki niti. Kako malo je potrebno — in tanka nit se pretrga! Ni treba krepkega udarca, ni treba močnega mahljaja z orožjem, zadostuje ostrejši sunek zraka, in vedno tanjša nit se pretrga in meč vojne pade na glavo človeštva. Narodi si stojijo sovražno nasproti, oboroženi do zob in preko zob. Danes stoji 10—11 milijonov mož in mladeničev v Evropi pod orožjem. Do srede avgusta je zbrala Nemčija en in tričetrt milijona ljudi na poljski meji, prav toliko kot lani ob istem času na češki meji. Italija je zbrala v Lombardiji en milijon vojakov. Tako osišče Rim-Berlin. Vzporedno s tem oboroževanjem gre oboroževanje Anglije, Francije in Poljske z vso »fronto miru«, ki jo vodi Anglija.

Kam to vodi? Že več mesecev razni preroki napovedujejo avgust kot velekritičen mesec. Žetev je pod streho. Kdor misli na vojne operacije, bo z njimi kmalu začel, da ga ne prehiti slabo vreme pozne jeseni ali začetne zime. Tudi doba glavnega zbora narodno-socialistične stranke v Nürnbergu v prvi polovici septembra povečuje kritičnost položaja radi dovršenih dejstev, ki se čisto pojavijo ob taki priliki ali vsaj napovedo. V sedanjem trenutku gre predvsem za mesto Gdansk.

Poleg teh prerokov, ki gledajo vse skozi črna očala, nastopajo v javnosti drugi ljudje, ki presojujejo položaj ne tako črnogledno, marveč dopuščajo možnost mirne poravnave obstoječih sporov. Svojo nado na ohranitev miru podpirajo s stvarnimi razlogi. Eden izmed najtehtnejših razlogov je gospodarsko stanje, ki ni povsod takšno, da bi dovoljevalo dalje trajajoče vojskovanje. General grof Montecuccoli (vojskovodja nekdanje Avstrije, † 1680) je na vprašanje, kaj je najbolj potrebno za vojskovanje, odgovoril: »Denar, denar, denar.« Tak denar kajpada mora biti ne papir, temveč zlato ali kar je zlatu enakovredno. Zlata pa ni povsod. Od vojskovanja tudi marsikoga zadržuje nesigurnost končnega izida. Začetek vojne je v rokah vseh, konec pa določajo samo nekateri. Nada hitre zmage je že marsikaterega prevarila. Najnovejši dokaz za to so Japonci, ki se že dve leti vojskujejo s Kitajci, pa jih ne morejo premagati.

Klub vseh kritičnosti položaja torej ni izginil ves up na mirno rešitev vseh vprašanj, zlasti onih, ki so trenutno v Evropi najbolj pereča. Papež Pij XII. je dal pobudo za tako rešitev ter v njeno svrhu postavil predlog, naj se skliče konferenca ve-